

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP

UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZOK EGYLETE, AZ ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

ELFIZETÉSI ÁRAK: Egészévre 8 K. Félévre 4 K. Negyed-
évre 2 K. Külföldre egész évre 12 korona. Papok-, tanítók-,
egyesületi tagok- és közs. előjáróknak egész évre 6 K.
Tanító-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 5 K. — Egy
példány ára 16 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szög minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm.-ként 6 fillér-
többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenkint
egyszer: vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. — M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz.

A székely-kérdéshez.

(gh). Sok, igen sok baja van a szé-
kelységnek s volt is elég mindenkor. Egyik
gy, a másik amugy — gondolja megold-
tatónak a székely-kérdést.

Dobránszky Péter dr fővárosi ta-
nár ur is mostanában a Magyar Köz-
gazdaság hasábjain sok ténzt fogyaszt-
ott. Sőt különnyomatban székelyföldi ösz-
szes lapjainak megküldötte és a legtöbb
— újságczikkelyekben szükkölködő kollegánk,
alán el sem olvasva — megbíráls és min-
den jegyzés nélkül szóról-szóra „leadta“
és magáévá tette a különben igen szépen
megírt közleményeket.

A „Székely-Udvarhely“ — habár senki
sem állíthatja róla, hogy a székely-ügyek
tárgyalását mindig a legnagyobb előszere-
ttel felkarolni elmulasztotta volna — nem
volt hajlandó Dobránszky ur „riadoz“-ásai-
nak helyet adni, mert azokkal — közvetlen
forrásból ismerve a bajokat — hasonló
formában egyet nem érthetünk.

De nemcsak a forma, hanem a tény-
beli adatok is tévesek.

Mert habár statisztikát is tanít a tanár
ur, még sem oszthatjuk azon papírra ve-
tett nézetét, hogy kevés lenne nálunk a
termőföld — népességünk arányához viszo-

nyitva. Legalább a tények ellenkezőt bizo-
nyítanak. Mert sok helyen parlagon,
megmunkálás nélkül — másképp nem
állanának a szántóföldek.

„Segítheti a népet földbérlethez vagy
földtulajdonhoz az állam, a kormány, a
megyék, a községek, gazdasági egyesületek,
szövetkezetek, egyesek, bankok“ — mondja
Dobránszky dr ur. Hát hiszen ebben hiány
nincs. Fájdalom — épen a túl magas kamatok-
kal dolgozó pénzintézetek segítik elő a
birtokváltozásokat legjobban; még pedig egy
részt a nép iszonyu eladósodása, másfelől az
egymás után következett terméketlen és elemi
csapásokkal teljes rossz esztendő miatt.

Azonban a veszélyeknek idejében való
elhárítására nem „szóval“, de — már ed-
dig is fényes eredményekben nyilvánult —
tettel dolgozott többek között Hollaky
Arthur vármegyénk főispánja is. Mindany-
nyiszor, a hányzor annak szükségét látta,
földerjesztést intézett a kormányhoz, mely a
kért segélyeket minden egyes esetben sietett
megadni székely népünknek.

Dobránszky dr urnak — a ki melle-
leg mondva 1881—87-ig a gyergyószent-
miklósi kerületet képviselte az országban —
— cikkelyeivel nincs szándékunk bőveb-
ben foglalkozni. Azt sem mondjuk, hogy a
székely kongresszus törekvéseit az ő „láng-

ostor“-ával: sértett ambízióból csat
togtatja. Annyit azonban megjegyzés nélkü
nem hagyhatunk, hogy ama bizonyos „négy
székely asszony“-ok, a kik „sirtak“ és a
kongresszus egy jólelkű tagja“-nak — „pa-
naszkodtak“, mégis csak ott kellett legye-
nek a kongresszuson, mert különben ott
nem „panaszkodhattak“ volna.

Ha a tagosítás és arányosítás ellen pa-
naszkodtak azok a „székely asszonyok“,
akkor sem a törvény, illetve annak inten-
cziója lehetett panaszkodás oka. Hisz Dobránszky
ur maga is azt mondja cikkelyében, hogy:
„Övjuk meg a földbirtokokat a korlátlan el-
aprózástól“. Ezt pedig egyedül a tagosítással
biztosíthatjuk.

Kár tehát épen ez ellen és ugyanakkor
izgatni, ellenséges indulatra hangolni a né-
pet s vállvergetve biztatni a törvény
és végrehajtói ellen. A „tago-
sításnak csak abban a községben“ van „he-
lye“, — Dobránszky dr ur javaslata nélkül
is — „melyben azt a birtokok többségének
tulajdonosai kívánják“. „A közerdők és köz-
legelők arányosításától“ pedig megóvjá a né-
pet az a közelebből hozott felsőbirósági
határozat, mely szerint az arányosítás költ-
ségeit az viseli, aki azt kérelmezte.

Hogy több helyen és alkalommal a tör-
vény kijátszására irányuló visszaélések for-

„SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRGYAJA.

**Titkári jelentés a székelyudvarhelyi
tanári kör 1901/2. évi működéséről.**

A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárgyaja.)

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Szeretett kartársak!

Lepergett az 1901/2. tanév homokórája és le-
tünt az idők végtelenségében. Az 1902/3. tanév
közöbén ime összejöttünk újból, hogy felvegyük
a félbeszakított munkának fonalát. Mielőtt azon-
ban ezt megtennők, állapotunk meg egy kissé és
a vándor módjára, a ki egy elért magaslattól le-
tekint a megtett utra azon tűnődve, vajjon érde-
mes volt-e fölfáradni és vajjon kecsesítő-e a to-
vábbi feljebbjutás nyújtotta kilátás; vessünk mi is
rövid visszapillantást az utra a melyen a közel
multban haladtunk és nézzük, vajjon nem hiába
tettük-e azt meg és vajjon a biztató remény fé-
nyében tűnik-e fel a további perspektíva? A kér-
désnek egész sorozata merül fel a visszapillantás
révén: Hiven sáfarkodtunk-e a magyar kultúra
magasztos kincse körül, a melynek előbbre vitelére
mi is vagyunk többé-kevésbé hivatva; lelkiismer-
etesen miveltük-e a nevelés-oktatás mezejét, a
mely munkának mi vagyunk a napszámosai? Si-
került ezen a mezőn az eddiginél mélyebb baráz-
dát vonni; kihajtott-e a mag, a melyet elhintet-
tünk? Megvolt-e köztünk a kellő egyetértés, mely
szükséges a munkához, mint a harmat a kis csíra
életrekeléséhez; megvolt-e köztünk a kölcsönös

megbecsülés, a melyet ép oly kevéssé nélkülözhe-
tünk a siker kivívásához, a mint nem nélkülözhe-
ti a növény a fény és meleg együtthatását; osz-
tályosai voltunk-e a társadalom részéről elisme-
résnek és támogatásnak, a melynek híján egy ki-
felé is hatni törekvő intézmény ép oly kevéssé
prosperálhat, mint egyáltalában az anyagi világ
termékeit illetőleg is a kínálat nem lehet kereslet
nélkül.

Ily kérdések annál természetesebbek, ily el-
mélkedések annál jogosultabbak, minél fontosabb
az ügy, melynek fejlesztéséről szó van, minél életbe-
vágóbbak az érdekek, a melyek ahhoz fűződnek
és minél súlyosabb a szellemi devalvatio, a mely
annak elhanyagolása nyomán elő áll.

S létezik-e reánk nézve nemesebb becsvágy,
mint az iskolai kötelek hű teljesítésén kívül kö-
rünk felvirágoztatása; van-e magasabb cél,
mint az, a melyet annak szolgálatában magunk elé
tűztünk; lebeghet-e előttünk ragyogóbb ideál, mint
a vallás, a tudomány, a művészet sugarainak ter-
jesztése és mint azon eszmék kultusza, a melyek
a művelt nemzetek szellemi versenyének közepette
az iskolákban és az iskolák képviselőiben találják
legkiválóbb letéteményeseit s legönzetlenebb apos-
tolait. Én azt tartom, hogy egy tanári kör műkö-
désének illusztrálásában nemcsak e működésnek
adatai domborodnak ki, hanem hogy az kultur-
historiai háttérrel s így egy művelődés-történeti-
rajz értékeivel is bír, hogy az egy tükör, a mely-
ből a tanárkörrel érintkező társadalom gondolko-
dasmódja és közfelfogása is kiviláglik és végül,
hogy az fokmérője a társadalom intelligenciájának
a tekintetben, mennyiben képes ez befogadására
és realizálására, azoknak a nemesebb problémák-

nak, a melyeket az élet hullámvázai felszínre
hoznak.

Engedjek meg tehát, hogy ezen reflexiók
előrebocsátása után áttérjek feladatomra, mely e
pillanatban reám vár, arra t. i. hogy a kitüntető
bizalmuk alapján viselt titkári állásomból kifolyó-
lag megtegyem jelentésemet körünk mult évi te-
vékenységéről vázolván annak legfontosabb mozza-
natait és a mennyiben szükséges, állapítsam meg
diagnózisát annak, hogy az észlelt jelenségek és
tünetek arra vallanak-e, hogy körünk organismu-
sában egészséges-e a vérkeringés, avagy szervi za-
var van-e valahol; egyszóval az a kérdés: pez-
dülés vagy hanyatlás mutatkozik-e és ezzel ka-
csolatosan melyek azok az eszközök, a melyek
amannak fokozására, emennek pedig orvoslására
vagy legalább ellensúlyozására alkalmasoknak mu-
tathoznak és végül még azt is kérdezhetjük, mi-
ben és mily mértékben remélhetjük a társadalom
közreműködését a jövőben?

Elsőbben is tartozom az igazság követelmé-
nyeinek azzal, hogy konstataljam, miszerint mun-
kánk koránt sem volt meddő és nem maradt nyom
nélkül, habár másrészt nem mondható olyannak, a
mely teljes büszkeséggel tölthetne el és az élet-
erőnek minden tekintetben való megnyilatkozását
tárná elének. A derültebb szín mellett van sötétebb
árnyalat is. Munkálkodtunk zajtalanul, jutalmat
nem várva, habérna nem áhitozva, egészen munka-
körünk és elhivatásunk természetének megfelelő-
leg, ki itt ki ott szántott ekéjével; ki ezzel, ki meg
azzal az üdvös indítvánnyal állott elő; ki ilyen, ki
meg olyan czimű felolvasás keretében fejtegetett
paedagogiai és didaktikai, elméleti és gyakorlati
kérdéseket. Természetesen a mi vetésünk nem

dultak elő s egyes tagosító mérnökök érdem nélkül való tiltott hasznokat huztak a szegény nép kárára és hátrányára, az tagadhatatlan. De épen ezeknek ellensúlyozására, a bajok megszüntetésére irányul az új törvény, melynek előkészítése napirenden van és a melyet magok a vármegyék közgyűlései, tehát közvetlen a nép készít önmagának.

Nem szükséges, sőt igen káros, ha a székelységet ferde irányu felfogásokkal és téves magyarázatokkal félrevezetik, mely esetleg a köz- és társadalmi rend felforgatását eredményezhetné s a melyre nekünk, szegény székeleyeknek semmi szükségünk nincsen.

A tagosítás, hol azt kérték s kellő gyorsasággal és főképp igazságszeretettel keresztülvitték, igen jól bevált, mert az egyes birtokok értéke emelkedett, sőt megsokszorozódott.

A kézdívárshelyi „székely ösgyűlés” is tul-lőtt a czélon, mert minden alaposabb ok és indok nélkül kárhóztatja a törvényt, kívánja annak megszüntetését.

Ha „nincsen” is „olyan hangzatos toll”-unk és „nincsen” is „olyan országra szóló sajtó”-nk — ezeket röviden szükségesnek tartottuk elmondani itt, a Székelyföld központján.

Vármegyénk törvényhatósági közgyűlése.

Törvényhatósági bizottságunk évi II-ik rendes közgyűlését e hó 16-án kishalmágyi Hollaky Arthur főispán elnöklete alatt tartotta meg a vármegyeház dísztermében.

Török Albert nyug. főispán vezetése alatt küldöttség hívta meg főispánunkat, aki elfoglalván elnöki székét, hatásos és mind végig élénk figyelemmel hallgatott beszédrel nyitotta meg a közgyűlést. Az igen szép és érdekes beszédet szörölszóra itt közöljük:

Tisztelt közgyűlés!

Mielőtt tanácskozásunkat megkezdendők, emlékezzünk meg elhunyt tagtársainkról!

Pótolhatlan veszteséget szenvedett vármegyeyei és társadalmi közéletünk báró Kemény Béla szenterzsébeti birtokos váratlan halálával. Egy valóban nemeslelkű, fenkölt gondolkodású, jellemes, becsületes és vallásos férfiut vesztettünk el, ki társadalmi független állásánál fogva disze,

olyan természetű, hogy szemmel látható, hogy nyomban feltűnik, hisz csak egy generatio életében érik az meg, de hogy a termés jó és nemes, a gyümölcs édes, a szellem egészséges legyen; az igényli a talaj céltudatos művelését, az előre munkálást, a gondozást mindnyájunk részéről. Nem hiányzott tehát körünkben az érdeklődés a közmíveltségnek úgy általános, mint specialis szükségletei iránt; volt körünknek mindig valami mondani valója. Gondolatokat vetett fel, a melyek mélyreható eszmecseréknek szolgáltak kovászai, a melyek visszhangra találtak. Nem feküdt tehát parlagon a tér, mely művelésre sarkalt; nem maradt kamatozás nélkül az erkölcsi tőke, mely mindég új befektetést igényel, nem veszett kárba az örökség, mely az előző évekről ránk maradt. Okunk van tehát az örvendezésre, habár itt ott felsajdul a lelkünk is; csak takargatásra s szépitgetésre nincs szükség.

Felgördülhet a függöny és betekintést engedünk a kuliszák mögé is. Így sajnos az, hogy a munka csak szűkebb körben nyilvánult, csak egyesek közreműködésére szorítkozott: intensivitása mellett nem volt eléggé extensív. Sok erő lekötve maradt; sokan távol tartották magokat, a kiknek belevonása a munkába csak üdvére vált volna az ügynek. Sok erőt lekötött ugyanis a közömbösség; némelyeket elkeserített valamelyes félreértés; másokat bántott valamely élesebb hang vagy szigorubb megjegyzés; belejátszott a felekezeti féltékenykedés, kikelt a visszavonás magja. Rosszul esett néhányak az is, hogy a központ lanyhán jért el ott, a hol nagyobb erélyt vártunk, a hol hathatósabb felkarolása a mi egyéni érdekeinknek lett volna helyén. Szóval nem volt meg egyben másban az

büszkesége volt vármegyénknek; ki munkás életének minden cselekedeteiben nemesen érző szívének jósága által vezéreltette magát. Mint önfeláldozóan gondos családfő és fáradhatlan tevékenységű jó gazda; mint a közügyekért lelkesülő önzetlen és áldozatkész hazafi és mint ragaszkodó hű barát: azok közé a ritka emberek közé tartozott, kiknek nem voltak ellenségei, csupán jó barátai és tisztelői. Az isteni gondviselés úgy akarta, hogy épen akkor vesztítsük el Öt, mikor leginkább lenne szükségünk az ő kipróbált tevékenységére. Nem kétkem, hogy a tisztelt közgyűlés minden tagja egyaránt osztozik az ő elhunyt feletti fájdalomban és méltó kegyelettel viseltetik áldott emléke iránt. Indítványozom, hogy ezen elhunyt jelesünknek emléke jegyzőkönyvünkben kegyelettel megörökíttessék, elhunyt feletti fájdalomunk jegyzőkönyvbe iktattassék és özvegyéhez részvétirat intéztessék.

Fájdalommal kell megemlékeznem Szentkirályi Árpádról, vármegyénk egykori érdemes főszolgabírájáról, később országgyűlési képviselőjéről; ki tehetséggel párosult lelkes buzgalommal szolgálta közügyeinket mindaddig, míg az utóbbi időben gyógyíthatlan betegsége a közélet terén való munkálkodástól visszatartotta. Indítványozom, hogy emlékének megörökítése czéljából elhunyt feletti részvétünk jegyzőkönyvbe iktattassék s özvegyéhez részvétirat intéztessék.

Sulyos veszteség érte különösen közigazgatásunkat Ráduly Sándor lövétei községi jegyző tragikus halálával. A jegyzői karnak eme köztiszteltben állott tagja épen hivatalos kötelességének teljesítése alkalmával hivatalos utazás közben váratlanul fejezte be munkás életét.

Végül Sebestyén Mózes zetelaki volt községjegyzőről és Felszeghy Dénes kórházi gondnokról kell megemlékeznem, kiknek elhunytát mélyen fáljaljuk.

Indítványozom, hogy valamennyiük elhalálozása miatt a közgyűlésnek részvéte jegyzőkönyvbe iktattassék.

T. közgyűlés! Nem mulaszthatom el e helyen megemlíteni mindazokat a jótéteményeket, melyekkel a magas kormány vármegyénk gazdalkozását a folyó évi elemi csapások után, a létért való küzdelemben támogatni és segíteni kegyes volt; egyszersmind pedig közlekedésünk részbeni alapos javítását lehetővé tette. Ugyanis Székelyföldünk és székely népünk iránt különös előszeretettel viseltető földmívelésügyi miniszterünk, Darányi Ignác öngyméltósága a folyó évi tavaszi időjárás viszontagságai és a nyári jégverés által károsult kisgazdáknak tavaszi és őszi vetőmagot engedélyezett kedvezményes áron hitelbe a vételár 30 százalékának elengedése mellett. Különösen az őszi vetőmag jelentékeny mennyiségben (1923 mm. buza, 547 mm. rozs) engedélyeztetett.

Kereskedelemügyi miniszterünk Láng Lajos öngyméltósága hivatalának elfoglalása után rö-

összhang, sőt néhol a diszharmonia ütötte fel fejét és így nem tömörültünk úgy, a mint az kellett volna, a mint azt az együttes tevékenység szempontja feltétlenül megkívánja.

Mindez tagadhatatlan, megbénítja az erőket és olyan az, mint midőn a testbe hatolt méreg megmételtyezi az egészséges életnedvet és elszibbasztja az egyes tagok harmonikus életnyilvánulását. De hol van az az emberi alkotás, a mely tökéletes lenne, a melyben nem találánánk kifogásolni valót.

És kérdem, orvosolhatatlanok-e a bajok; reménytelen-e az olyan állapot, a hol jóllehet egy-egy szerv talán nem működik kellőképpen, de általában véve az élet gyökere még nincs megtámadva. Nem a betegséget igyekeznek az orvosok gyógyítani, hanem csak annak okát megszüntetni, hol palliatív eszközökkel, hol meg az erőszakosabb operatio beavatkozásával. Igyekezzünk tehát mi is azon eszközökről gondoskodni, a melyeknek az a rendeltetésük legyen, hogy valamennyiünknek az együttműködést lehetővé tegyék.

Igyekezzünk félretenni mindazt, a mi arra alkalmas, hogy konkolyt hintsen a tiszta buzaszemek közé. Félre az emberi gyalogság szülte kicsinyeskedésekkel, félre azon magasabb érdekek kedvéért, a melyek, hogy szívünkhöz nőve legyenek, erkölcsi kötelességünk. Egyesüljünk tiszta collegiális érzülettel; becsüljük meg egymást az irigység kizárásával; munkálkodjunk felekezeti surlódás nélkül; legyünk elnézéssel emberi hibáinkkal szemben; kiméljük esetleges gyengéinket; erősítsük közszellemünket; tömörüljünk közös erővel a közös zászló alá és haladjunk a közös uton, a

vid idő múlva újabb 30,000 korona rendkívül államsegélyt engedélyezett az oklánd—vargahatósági küzut újraépítési munkálatainak megszaktítás nélküli tovább folytatására.

Mindezen államsegélyek az elemi csapások által sujtott lakosság nyomorának enyhítése keresetforrásának gyarapítása czéljából humanitárius okokból adattak és annál inkább méltó közönség haláljára.

Azt hiszem a tisztelt közgyűlés a szócsoport forgó államsegélyekre vonatkozó ügyeknek a társasági rendjén leendő tárgyalásánál felhasználja az alkalmat a közönség nevében hálójának köszönetének az illető minister urak előtt letekefejezésére.

És most utalva ama jelentékeny feladatra, mely a szokottnál terjedelmesebb tárgysorozatok jelzett ügyek elintézése alkalmából ezuttal elölünk áll, van szerencsém a megjelent tagok szíve mélyéből üdvözölni, szíves figyelmüket türelmüket eleve kérni és mai közgyűlésünk ezennel megnyitni.

A helyesléssel fogadott beszéd után főispánunk a törvényhatósági bizottság határozatait ezeket mondotta:

Elnöki előterjesztéseim kapesán határozom kimondom, hogy a közgyűlés báró Kemény Béla, Szentkirályi Árpád, Ráduly Sándor és Sebestyén Mózes volt thatósági bizottsági tagok, valamint Felszeghy Dénes volt kórházi gondnok elhunyt feletti fájdalom részvétét jegyzőkönyvileg, illetve részvétirat utalja fejezi ki.

Ezután kijelentette, hogy a jegyzőkönyv Lázár gróf főjegyző vezeti, a szólásra jelentkezőket Ádám Albert th. főjegyző; névszerinti szavazásnál pedig a szavazatokat Keith Ferencz dr. Szabó Gábor aljegyzők fogják jegyezni. A jegyzőkönyv hitelesítését a bizottság közgyűlésben ohajván teljesíteni, megállapították a napirendet.

A tisztviselői nyugdíj pénzalap jövő évi szükségleteinek fedeztetésére névszerinti szavazással 14, százalékos pótdó kirolhatását engedélyezte a bizottság — két ellen szavazat kivételével. Az elválasztmány véleményét Valentsik dr. tiszti-főügyész ajánlotta hosszabb indokolással elfogadásra. Magyar Ugron Zoltán, Csia b. tagok és Damokos dr. alispán felszólalásai után történt meg a szavazás. Tudomásul vették a vármegyeház építési czéljait felvett kölcsön jövő évi kamatai és tőketörlesztésére szükséges 3 százalékos megyei pótdó kirolását, illetve annak behajtását engedélyezte a bizottság.

A földmívelésügyi miniszternek az új tagosítási törvény előmunkálatai ügyében küldött iratát alispán elnöklete alatt kiküldött albizottságnak adták ki sürgős előkészítés végett.

A törvh. közutakon levő távbeszélő berendezések felügyeletéről szóló szabályrendeletet az al egészítették ki, hogy az utkaparók a távird

melyet az életczél egyetemessége, a törekvés ideális volta, a feladatok közössége, a hivatás szorotete, a kötelességérzet sugallata a munkánk számára kijelölt. Legyenek ezen erények a mi vezéres csillagjaink, legyen az összetartás a mi irányítók es körünk nem fog egy a vihartól hányt-vetett jóhoz hasonlóan ingatag vizen tévelyegni, hanem hasonló lesz az oly hajóhoz, mely biztos révén érve és horgonyt vetve biztos partra kirakja a magával hozott kincseket. Az egyesülésben rejlik hatás varázsa, az egyenletlenkedésben pedig az elgyengülés oldó anyaga. Petőfivel mondhatjuk: „Ha a porszemekből szikla alakul”, a fergeteg sem ingathatja meg.

Nem kell profétai talentum ahhoz, ha azt állitom, hogy az esetben, ha mi tanárok valamennyien az „egy akol és egy pásztor”-elvét követjük; ha törekvéseink egysége köt bennünket egy erős kapocsként, oly tényezővé forrunk majd össze, a mely épen azért, mert számbeli és tudásbeli tekintélylyel bír, tekintélyt is tud magának megszerezni, oly tényezővé, a melynek kifelé is szűlő lesz, a melyet kívül álló körök is kénytelenek lesznek respectálni. Tőlünk függ és rajtunk áll, hogy ez ideál legyen, a melyet elérhetünk, vagy csak phantom, melyet hiába kergetünk, avagy utopia, mely az elérhetetlen vágyak ködében veszt el. Mert hogy a társadalom részéről eddigelé meg kellő támogatásban nem részesülünk, hogy törekvéseinket a közélet még nem úgy karolja fel, mint azt annak pezsgőbb tétele szempontjából, valamint saját egyéni érvényesülhetésünk okából ohajtanók, ezt tapasztalni nekünk is nyílt alkalmunk.

(Folyt. köv.)

szerelések gondozására is köteleztetnek. A város 1898. és 1899. évi leltárainak megszerkesztésére bizottságot küldtek ki. Belügyminiszter az esztendőnek szedhetését 1903. év végétől beszünteti. A vármegyei ház számvevősegi irodahelyiségeit határozott célra az államnak 800 K évi bérért átengedik. A hivatalos előterjesztések során az alispáni, várszéki jelentéseket, számonkérőszéki jegyzőkönyvet s az egyes pénzalapok előirányzatát és számadásait tudomásul veszik. A 2210 K kitevő ügyi számvevő és díjok javadalmazását az Okmányrendszerezéstől szolgáló állás díjazására fordítják. A tisztviselők, segéd, kezelő és szolgaszem. nyugdíj alapjának jövőre takarékpénztárral való kezelhetését engedélyezik. A gazdasági egyetemen egy rétmesteri állás szervezése iránti megkeresését a decemberi közgyűlésben való jelentéstételre kiadják a vármegye alispánjának.

A kihágásokról szóló VIII. sz. szabályrendelet 10 §-a módosítást nyert. E szerint jövőre vasár- és ünnanapokon reggeltől egész délután 4 óráig a pálinkamérések kivétel nélkül, büntetés terhe mellett zárva tartandók. Kemény Béla báró halálával megüresedett központi választmányi tagságra Ádám Albert. tb. főjegyző, lótenyésztőbizottsági elnöknek és lovatató bizottsági elnöknek Daniel Lajos, közigazgatási bizottsági tagnak Gyárfás Endre, állandó választmányi tagnak Gombos Sámuel tvh. tagokat választották meg.

Sándor János székelyföldi miniszteri megbízott átiratát örömmel veszik tudomásul és a törvényhatóság készséggel fogja támogatni mentőmunkájában. Marosvásárhelynek a termények szállítási kedvezményére vonatkozó feliratát hasonló szellemű felirattal támogatják. Ugyancsak Torontál vármegyének a vasárnapi munkaszünetnek a tisztviselői karra való kiterjesztése tárgyában intézett kérvényét is. A m. kir. földművelésügyi miniszter által a jégkárosult kigazdák részére engedélyezett vetőmagért vállalt képviselőtestülei jótállásokat jóváhagyták és a miniszterhez közlónak felirat küldését határozták el. Kápolnásóláhalu 60,000 korona új kölcsön felvételét elvileg engedélyezték. Az esküdtbírói tagok összeírására beadandó felszólamlások elbírálására a tavalyi bizalmi férfiakat megválasztották. Pálffy Jenő dr. szolgabírónak egy esztendő szabadságát engedélyezték s fizetését nov. 1-től beszüntették. Tibód, Székelyudvarhely, Lővéte és Zetelaka tvh. biz. választó kerületekbe egy-egy biz. tag választására határnapul f. évi nov. 29-ét tűzték ki. Ezeket kívül több községi ügy nyert elintéztetést.

Tan- és nevelésügy.

Czukrász Rózánál.

Irta: Gyerkes Mihály.

Az ABC tanításának egy új és érdekes módszerét honosította meg Magyarországon Tomcsányiné Czukrász Róza mátyásföldi áll. tanítónő; a francia Grosselin-féle phonomimikai eljárást, mely rövid egy pár év alatt nagy tért hódított a mi elemi iskoláinkban is. Ezen módszert teljes egészében hogy megismerhessem, f. hó 7-én meglátogattam a phonomimika magyarországi nagymesterét saját otthonában Mátyásföldön s így szerencsés alkalmam nyílt arra, hogy kedves előadásából azt apróbb részeiben is megismerhessem. Leirom e módszert, annak rövid történetét az ő elbeszélése szerint, a lehető rövidséggel.

Mint kolozsvári tanítónő — mondja Czukrász R. — megtanultam a francia nyelvet és hogy azt kellőképpen gyakoroljam, több paedagogiai munkát hozattam, melyek közül különösen feltűnt egy ABC új és az eddig ismertektől egészen elütő összeállítás, szerkezettel. Mint első oszt. tanítójának sok kifogásom volt a hangoztató módszer ellen s annál inkább érdeklődtem ezen új ABC iránt.

Rövid időn meggyőződtem, hogy a Grosselin ABC-je szerint a tanítás kedvesebb, élénkebb, kedélyesebb és sokkal sikeresebb, mint a hangoztató módszer szerint, miért is 1895-ben azt bemutattam a kolozsvári tanügyi körnek. Bár a tanítást érdekesnek és sikeresnek elismerték, semmi jcbb jövővel való biztatást itt nem nyerhettem, miért is ismerőseimet egyenként igyekeztem annak nagyfontosságú előnyével megismertetni és ez ügynek megnyerni.

Minden igyekezetem dacára azonban a phonomimikai eljárásom csak a legszűkebb körben terjedhetett mindaddig, míg 1899-ben Mátyásföldön az ide egybehívott tanügyi kitünőségek előtt azt be nem mutattam és azzal az egész társaságot meg nem ismerttettem. S bár itt is akadtak

ellenségei, mindazonáltal egy lelkes gárda, melybe első sorban sorakoztak Láng Mihály, Nagy László, Schmidt Albin, Schön József, Lakics Vendel, Trájtler Károly, Somogyi Béla, Reményik Kálmán, Katonáné Turánszky Irén s még többen kitelhető lelkesedéssel karolták fel ezen új irányzatot, ugyancsak teljes elismeréssel nyilatkozott a miniszterium kiküldött Halász Ferenc is, minek folyománya lett, hogy rövid időn az ország igen sok vidékén phonomimikai eljárás szerint tanítanak és az addig litografált jegyzetekben levő „Phonomimikai Előgyakorlatok” című mű is nyomtatott könyv alakjában láthatott napvilágot. Ma már az ország tíz tanítóképezdéjénél levő gyakorlóiskolában, köztük a budapesti fi- és nőképzők, valamint a Láng Mihály igazgatása alatt álló lévai tanítóképző gyakorló iskolájában, az ország minden vidékén, de különösen Csongrád, Kolozs, Sáros, Beszterce-Naszód, Csik és Baranya megyék legtöbb elemi iskoláiban, ezen mód szerint tanítanak írni és olvasni.

De ki is csak a phonomimikai módszernek az eredeti szerzője?

Grosselin Ágoston, ki született 1800. évi május 14-én Sedanban; miután középiskolai és egyetemi tanulmányait Párisban elvégezte, sok nélkülözés és hányódás után végre a francia képviselőház gyorsíródjának főnöke lett.

Mint a combinatív munka embere, mindig valami új alkotáson törte fejét. Különösen a gyermekneveléssel foglalkozott nagy előszeretettel, hol elég tere is nyílt 8 gyermeke és 10 unokája körében. Mindig kutatta, hogy az egyes tantárgyak tanítási eljárásán miképen lehetne könnyíteni s miután a történelem tanításának szemléltetéséhez megfelelő jelképeket állított fel, az olvasás tanítására vetette figyelmét, mivel gyermekeit 16 éves korukig maga tanította.

Több oldalú kísérletezés és próbálgatás után sikerült is egy olyan irányt felállítania, mely még a francia nyelvénél is, de különösen a magyar ABC tanításánál — igen szépen beválik, úgy, hogy a rendes tanulókkal még a siketnémák is megtanulnak olvasni és írni.

Azt a helyes elvet követte módszerének felállításánál, hogy a legegyszerűbb eljárással és a gyermeki lélek nyilvánulásainak legjobban megfelelő mozzanatok figyelembe vételével vitte keresztül az olvasás és írás tanítását. Minden hang megismertetését egy rövidke érdekes mesével fűzi össze, melynek végeredményeképpen az illető hang hangoztatása alkalmával, az emlékezetébe azt mindig felidéz, könnyed kézmozdulattal (mimikával) kíséri.

Mese, játszói kézmozdulatok, mind olyan jelenségek, a mit az ujonnan iskolába adott gyermek oly örömet hallgat és teszen, hogy képes az új otthonát, az iskolát is a legkönnyebben megszokni.

Tehát egyszer a szoktatásra igen sikeresen, kettős céllal használható eszköz, de kiváló előnyét látom a phonomimikai módszernek abban is, hogy a hangutánzással megismertetett hang ment minden utóhangtól, a mit a jelenlegi hangoztató módszerrel el nem érünk, úgy, hogy még a III-IV-ik osztályos növendék is hangoztatja a mássalhangzó után az e utóhangot. A phonomimikai módszer szerint, a mint azt Tomcsányiné a magyar nyelv sajátosságainak megfelelően nálunk meghonosította, 4-6 hét alatt a növendékek az összes egyszerű és betűket megismerik, a két tagu szót a fali olvasó tábláról már leolvassák, miközben az írás előgyakorlatait, különböző tárgyakkal szemléltetve, folytonosan gyakorolja; a hat hét elteltével pedig már a betűk írását is megkezdik a nyomtatott betűalakokból igen könnyen levezetve, az ABC rendszeres olvasásával párhuzamban. Az összetett, valamint a nagy betűk ismertetése, annak idején már semmi nehézséget nem okoz.

Kiváló előnye nyilvánul e módszernek abban is, hogy a szótagok összekapcsolásánál a mimikai mozzdulatok lehetővé teszik a beszédszervnek olyan előkészítését, hogy a figyelem a szótag következő részére essék, miáltal az összekapcsolás tökéletes lesz.

A fegyelemnek pedig a figyelem és az együttes tanulás alapján, feltétlen biztosítója, mivel még a gyengébb tehetségű és restebb gyermekeket is magával ragadja ezen érdekes tanulási vágy.

Tökéletes lévén a hangoztatás, a szavak tisztá kimondását előmozdítja; a tapasztalás bizonyítja, hogy az egyes gyermekek némely szót és abban különösen a mássalhangzót mily nehezen tudják kimondani. (Folyt. köv.)

Színházi jelentés.

Van szerencsém Székelyudvarhely és vidéke nagyérdemű közönségét tisztelettel értesíteni, miszerint opera-, operette-, népszínmű-, dráma-, vígjáték és általában minden műfajt kultiváló társulatommal és saját zenekarommal 24 előadásra tervezett színi évadot 1902. évi október hó 21-én megnyitom. Társulatom névsora: I. Műszaki személyzet: Micsey F. Gergely, igazgató. Deréki Antal, művezető, rendező. Szenger Gusztáv, karnagy. Tallián László, ügyelő. Taboriné Juliska, sugó. Szepessi Andor, ruhátárnok 2 segéddel. Geberta Antal diszmester 2 segéddel. Rózsa Mihály, kelékes 2 segéddel. Farkas Mihály, színházzsolga. Cornelius Jan, zenekarigazgató, violin I. Köhler Vilmos, violin I. Schönhaber Ottó viola, Andorfi Ferencz nagybőgő, Fiedler János fuvolás, Moravec János klarinettista, Haverda Kristóf, violoncello. II. Működő személyzet: Nők: Micseyne Bácskay Julcsa, operette és népszínmű énekesnő. Solti Vilma, operette coloratur-énekesnő. G. Székely Renee, operette altistáné. Koltai Szeréna, operette soubrette-énekesnő. Gerő Ida, operette-komikáné, anyaszínésznő. G. Rápolthy Katinka, drámai szende és társalgási. Haraszi Miczi, naiva és soubrette. Polgár Ilona, anyaszínésznő. Segéd-színésznők és kardalosnők: S. Melczar Juliska, Kadas Marcsa, Bárfai Irma, Váradi Mariska, Riddeg Emma, Férfiak: Deréki Antal, drámai és kedélyes apa. Tábori Emil, operette bouffo, komikus. Heltai Jenő, operette-tenor, bouffo. Erdőssy Károly jellegszínes. Gulyás Menyhért, operette-burleszk komikus. Szarvassi Jenő, operette-bariton és népszínmű énekes. Vigh Jenő, sihederkomikus, társalgási. Simon Jenő, hős szerelmes és társalgási színész. Gabányi István, bonvivant szerelmes. Segéd-színészek és kardalosok: Köhalmi Andor, Tallián László, Horváth Gyula, Farkas Mihály, Hevesi János. Színrekerülő darabok: 1. Operák és operettek: Orpheus a pokolban. Boszorkányvár. Boccaccio. Kapitány kisasszony. Cornevillei harangok. Kékszakállu herceg. Postás fiu, uj. Modell, uj. Fecsegők, uj. Morilla, uj. Börgeger. Söhajok hidja uj. Rip van Winkle. Gasparone. 2. Énekes darabok és népszínművek: Gyimesi vadvirág. Aranylakodalmok Csikós. Két pisztoly. Kintornás család. Házassodjunk, uj. Régi szerető, uj. Szent-Anna tó boszorkánya, uj. Szent-Ivánti éji álom. Fegyencz milliói, uj. Niniche. Rezervisták. Rocambol. Görbe nap, uj. 3. Drámák, vígjátékok és boházatok: A zsába, uj. A képviselő ur, uj. Kurucz Feja Dávid, uj. Az ember tragoedija (diszes uj kiállítás). Coriolanus. Julius Caesar. A sasok, uj. Milliók a hó alatt, uj. Fernando házassodik, uj. Himfi dalai. Két árva. Ármány és szerelem. Csak párosan, uj. Henschel fuvaros, uj. Fromont és Risler. Ezeket kívül még mindazon ujdonságokat beszerezem és előadom, a melyek az új évadban a fővárosban sikert aratnak. A bérlet eszközzésére a tekintetes színi választmány t. tagjai voltak kegyesek vállalkozni és minden ide vonatkozó ügyben a nagyérdemű közönség a t. választmányhoz kegyeskedjék fordulni. Kiadó butorozott szobák és lakások a szintársulat tagjai számára az árak megjelölésével Betegh Pál ur könyv-, papir-, író- és rajzszerkereskedésében bejelentendők. Mélyen tisztelt n. é. közönség! Ugy a fenti műsor, mint társulatom fentebb közölt névsora, mely a vidéki magyar színészet legjelesebb erőiből van szervezve, meggyőződheteti a n. é. közönséget, hogy ez idényben is legelső és legfőbb kötelességemnek tartom jogos igényeiket művészi magaslatot álló előadásokkal kielégíteni és magamat azon jóakaró kegyre és pártfogásra méltóvá tenni, melyben a multban részesíteni kegyeskedtek. Ezt kérve és remélve, vágyok kiváló tisztelettel: Micsey F. György, az erdélyrészi I. színikerület igazgatója.

Egyházi élet.

Az udvarhelymegyei ref. egyházi értekezlet
udvarhelyvidéki fiókköre 1902. október hó 24-én az agyagfalvi ev. ref. egyházközösgben tartja őszi közgyűlését. Tárgysorozat a következő: 1. Reggel 9 órakor igazgató választmányi gyűlés. 2. Reggel 10 órakor templomozás, végzik: Biró Áron, felsőboldogasszonyfalvi lelkész, egyh. elnök és Kállai Ferencz, óczfalvi lelkész. 3. Megnyitó, tartja Ugron János orszgy. képviselő, világi elnök. 4. Titkári jelentést olvas fel Mester János mátsfalvi lelkész. 5. Felolvasást tart Vajda Ferencz, székelyudvarhelyi lelkész. 6. Tisztikar és ig. választmányi ki-egészítése. 7. Lehető indítványok. 8. A helybeli híveket templom előtt üdvözli Menyhárt András esperes s kiosztja a vallásos iratokat.

Udvarhelyvármegye lótenyésztése a múltban és jelenben.

— A székelyföldi kormánybiztos figyelmébe. —

Közlő: lengyelfalvi báró Orbán Ottó.

V.

Valódi székely lófaj jellegű ménese volt Szombatfalván Asztalos Lajosnak is, a ki lovait az oroszhegyi mód szerint tenyésztette. Szabad ménék használatával, úgy a legeltetésnél, valamint a téli takarmányozásnál is azt a rendszert követte, a mit az oroszhegyiek, annyi kivétellel, hogy télen a lovak, a mikor a hó engedte, a réteken, nyáron pedig a havason legeltek. Ezt a ménest birtokai-val együtt unokája ifj. Simó János örökölte és jelenleg is tulajdonában van. A tenyésztést is szabad ménék használatával folytatja.

Nemesített székely lovakból származott ménese volt Máréfalván Lukács Istvánnak, a ki lovait annyira nemesítette, hogy az anyakanczái után nevelt fekete ménesikókat 3 és 4 éves korukban az oláhországi bojárok a háztól párját 1000—1200 forintért vitték el. Lovai akkora kelendőségnek örvendtek, hogy vásárra egyet sem vitt eladni, hanem azokat mind a háztól hordták el. Ezt az igen jóminőségű loanyagot apjától Lukács Istvántól fia: Lukács Domokos örökölte és azokból jelenben is szép tenyésztése van.

Későbbi időben ménest alakítottak Zetelakán Szabó Gergely és Sebestyén Mózes székely nagybirtokosok is. Ezen ménesek anyakanczai csak részben voltak székely lovak, más részben szász-tenyészetekből bevásárolt ivadékok voltak. A tenyésztési irány ezeknél a méneseknél is szabad ménék használata volt, de a tenyésztésre alkalmazott községi apamének szintén szász-tenyészetekből voltak beszerezve. Ezért lovaik nem voltak eredeti székely-faj lovak, hanem székely- és szászlo-keverék. Jelenben a tenyésztést nagyon csekély arányban folytatják.

Irodalom.

„Magyar Remekírók”. Öt új kötet jelent meg a Franklin-Társulat e momentális vállalatából, Arany és Vörösmarty, Kossuth, Szigligeti és Reviczky egy-egy kötetét kapjuk ebben a sorozatban, melynek díszes kiállítású kötetei, a merített papíros és a finom vágású betűk mindenképpen illenek a magyar irodalom főműveihez. Kitűnik e sorozatból a Kossuth-kötet, amely epp alkalomszerűleg jelent meg a százéves születési évfordulók. Ehhez Radoné Hirsch Nelli két arcképet festette Kossuthnak, az egyik férfikorában, a másik aggkorában mutatja a kormányzót és száműzöttet. E kötet becses tartalmát Kossuth Ferencz válogatta össze dicső apja írásából. Aranyról és Vörösmartyról, akik szintén egy-egy kötetet szerepelnek ebben a második sorozatban, már az első sorozat megjelenése alkalmával szóltunk. A mostani sorozat más két kötetében Szigligeti és Reviczky egy-egy kötetét kapjuk. Sokat hányatott, sokat szenvedett író volt mind a kettő; de míg amaz, ha nem is alkothatt meg mindent, ami lelkében élt és forrongott, aggságára legalább mégis nyugodt révbe ért; emezt, szegényt, mint a két végén meggyújtott gyertyát, rövid élte folytaig folyton sorvasztotta a nyomor, a betegség és sikertelen törekvéseinek keserűsége. A „Magyar Remekírók” 55 kötetének ára 220 korona s ez az összeg 3 koronás havi részletekben is törleszthető.

Különfélék.

Huzd rá cigány!...

Huzd rá cigány! huzd el az én nótámat,
Azt a nótát, melytől szívem föltámad,
Zendüljön meg a hegedű kezében,
Hadd felejtsem azt a hűtlent, kit igazán szerettem.

Hej csaplárné! kökényszemű galambom,
Kiürült már ez az üveg, bort hozzon!
Hadd temessem borba a nagy bánatot,
Hadd feledjem, mi egykor e szegény szívnek fájhatott.

Minden ablak sötét már az utcában,
Egyedül én mulatok a csárdában.
Tudom, ő sem alszik, ... nyitva ablakja:
Megtört szívem bus dalait szegény — sirva hallgatja!

Egyre iszom, — mégis józan maradok.

S ha sötétek odaát az ablakok:

Azt a nótát a fülembe huzatom,
Leborulva az asztalra s a hűtlent úgy siratom...

Huztatók már azt a nótát eleget

Elég lesz már, mert a szívem megreped.

... Huztatók csak! Legalább ha megszakadt:

Nem eszja meg egy leány sem odalent, a föld alatt!

Sziklay P. Gyula.

— A helybeli jótékony nőegyesület holnap (hétfőn) d. u. 3 órakor a vármegyeház tanácskozó termében választmányi ülést tart, melyen a lemondás folytán megüresedett alelnöki és titkári állásra való jelölések, a rendezendő estélyek iránti indítványok és szegények segélyezésének ügyei lesznek napirenden.

— A helybeli önkéntes tűzoltó-egyesület ma (vasárnap) d. u. 2 órakor kezdődőleg tartja meg zárógyakorlatát.

— Új postai ügynökség. A szenterzsébeti postaügynökség e hó 11-én működését megkezdte.

— Emléket az agyagfalvi réten. A székely emlékalap javára Balázs Sándor ur N. N. urral folytatott perben napi és fuvardíjban megítélt 16 koronát adományozott, ezen összeget a már begyűlt 4695 K 7 f adva, az alap összege tesz 4711 K 7 fillért. Fogadja a nemes szívű adakozó hazafiak adományáért a végrehajtó bizottság hála köszönetét. Székelyudvarhelyt, 1902. okt. 11. Ferenczi János, végrh. biz. pénztárnok.

— Gazdasági egyesületünk választmánya tegnap d. e. 10 órakor Hollaky főispán elnök elnökletével ülést tartott, melyen igen sok közérdekű gazdasági kérdés került megbeszélésre. Főispánunk meleg hangon üdvözölte a majdnem teljes számban megjelent választmányt és érdekes fejtegetésekben jelölte meg az irányt, mely felé gazdasági életünk ujáteremtése céljából haladnunk kell. Hosszu és tárgyilagos vitatkozások után megállapították azon legégetőbb kérdéseket, melyek sürgős keresztülvitelére kérni fogják a Székelyföldre közelebből leutazni szándékozó Darányi földművelésügyi minisztert. A kérdések rövid foglalata: 1. Az állattenyésztésnek szövetkezés útján való elősegítése; 2. növendékmárhák és juhok beszerzésére 400 ezer korona, 4 év alatt adandó kamatmentes kölcsön; 3. gazdakörök alakítása s azoknak ingyenes segédgép-ekkel való ellátása; 4. vasuti tarifa kedvezmények nyújtása; 5. gazdasági ismétlőiskolák és mintagazdaságok államsegéllyel való felállítása és 6. alagsövények készítésére alkalmas gépek adományozása.

— A székelykeresztúri Székely Társaság szerdán este tartotta 17-ik összejövetelét, melyen a tisztújítás ejtetett meg a következő eredménnyel: Elnök Ugron Zoltán földbirtokos, alelnök Jakabházi Samu főbíró, titkár dr. Vida Sándor ügyvéd, m. titkár és gazda Szász Béla igaztanító, pénztáros Jakab István kereskedő. A megválasztott tisztikar nevében Ugron Zoltán elnök köszöni meg a bizalmat s majd körvonallazza követendő programját. A debreczeni és aradi karácsonyi bazárokból küldendő iparcikkék szakszerű felülbírlására Ajvász Kristóf, Jakab István és Bihari Mór kereskedő tagokból álló bizottság szerveztetett. Felkérésre a közeli vidék jelenlevő öt tanítója vállalta el, hogy a következő ülésre az ők vidékeik háziipari czikkeiből mintákat mutatnak be. Jakab István által bemutatott keresztúri szőttes minták nagyon tetszettek. A m é n e s i vincellérképzőbe ajánlatik egy ifju, a ki még csak névleg van eloláhosodva. Mivel az ifju családja kinyilatkoztatta, hogy hajlandó nevét visszamagyarosítani, az eljárást és a költségeket a Társaság magára vállalta. Az Uránia tud. színház részéről történt megkeresésre Végler Gyula karnagy indítványára kimondotta a Társaság, hogy a karácsonyi ünnepek után három este közreműködik a Társaság dalkara az Uránia székely-előadásán. Dr. Vida Sándor betérjeszti a Magy. Földhitelintézethez előterjesztendő emlékiratot, a székelyföldi kölcsönök gyorsabb lebonyolítása érdekében. Ez emlékirat megküldetik a főispánoknak s a testvértársaságoknak. A debreczeni Székely Társaság megkeresetik, hogy tegye lehe-

tővé, hogy az Urániabani fellépés után hazaa Társaság dalkara ott a székely dalokat és czokat bemutathassa. A gyűjtött eredeti és székely dalokból a Társaság dalkara szomb. M-Ludason és vasárnap Nagynyeden re hangversenyt.

— Vármegyénk iparfejlesztő bizottsága 17-én délután Hollaky főispán elnöklete ülést tartott.

— Helyreigazítás. „A föld vonzó ereje” hajtó erő” czímmel megemlékeztünk Szabó zes homoródszentpáli tanító találmanyaról. Vesen értelmezett információ alapján azt is hogy iparfejlesztő bizottságunk segélyt szava meg a találmanys szabadalmazására. Ez nem van. A tény az, hogy iparfejlesztő bizottság Diószeghy Sámuel kir. főmérnökkel megvizsgálta a kezdetlegesen összeállított gépet s a mérnöki véleménnyel Szabó segély iránti vényét, felterjesztette a kereskedelemügyi niszterhez.

— A helybeli tanári kör f. hó 11-én totta alakuló gyűlését. Dr. Solymossy Lajos elnök üdvözölte szavai után Nosz Gusztáv meg titkári jelentését a körnek múlt tanévi működéséről. A titkári jelentést teljes egészében köjük lapunkban. Szabó András pénztáros szásdását terjesztette a kör elé. Erre következett tisztújítás, melynek eredménye a következő: dr. Solymossy Lajos főreáliskolai igazgató, alelnökök: Gönczi Lajos collegiumi és Soó Gusztáv főreáliskolai tanár; pénztáros: Mihály Béla r. k. főgymnasiumi tanár és jegyző: Lukin Imre főreáliskolai tanár.

— Az Udvarhelymegyei Tanítóegylet választmánya Székelykeresztúron f. hó 18-án ülést tartott, melyen a folyóügyek nyertek elintézését. Udvarhelymegyei Tanítóegylet állami tanító napi és fuvar költségei fedezésére a közoktatási ügyi miniszter a folyó évre járó megfelelő segélyt az egylet elnökéhez kiutaltványozta. A jákőri ülések megtartását a választmány elhárította, a közgyűlés idejét pedig az új alapszabályok visszaérkezésétől tette függővé.

— Új szeszgyár. Értesítést kaptunk, hogy közelebből egyik székely faluban egy nagy bacska birtokot adtak el s a vásárló abban fázdozik, hogy oda szeszgyárt állítson, a mi a vidéken sem volt soha, mert még annyi gabonát se képes erőszakolva is termesztetni, a mennyi fogyasztásra szükséges, de még tüzelő fája sincs 1 napi járóföldön belüli közelben, meg aztán a dolgában sem fog bővelkedni. Ugy látszik, hogy a székely közigazgatási viszonyokat s az ujabban nagy lendületet vett székelyföldi mozgalmat éppen azok nem veszik számba, a kiknek hazafiúi pénz van a zsebükbe gyűlve, mintha hordó csorgott volna, holott egy 54 éves hazafiságméltán meglehet az ilyen is várni; a komolyvalóban áldásos nemzeti munkát. Nekünk azkinos sejtelmünk van, hogy ötven év alatt ez a székely község is földönfutóvá lesz a pálinka ivása miatt, mint lett az a falu, melyben vásárlási összeg gyűlt. Nem pálinka ké a székelyföldi sebek begyógyításához, hanem ipar és mértéletességi erkölcs. A tervezetthez hasonló szeszgyár amugy sem számíthat kivétel fogyasztásra; tehát nem külföldről hozza be a pénzt, hanem a meglevő helybeli fillérek gyűjti zsebre. Vajha megszületése előtt halálhíre terjedne el!

Csarnok.

Mi a spiritismus? (3. folytatás)

Az 1848. évi politikai események, melyek a föld csaknem minden államát megrázkódtatták, nem voltak ugyan alkalmasok ezen tan nyugodt terjedésére és tanulmányozására, de azért, lassabár, de folytonosan terjedett és terjed az, sőt már rohamos gyorsasággal terjed, úgy, hogy az idő szerint az egész földön 30—40 millióra terjedt a spiritismus tanát hívők és kutatók száma, a legalsóbb köröktől kezdve a legmagasabb és leg tudományosabb osztályokig foglalkoznak vele.

A múlt század 50-es és 60-as éveiben már nagy elterjedtségnek örvendett s az asztaltánczoktatás ismeretes lett társadalmi köreink mindenikében, habár az akkori fejlődöttség mellett inkább csak mulatozásul foglalkoztak vele. Azóta azonban a pro és contra (ellene és mellette) folytatott

IV.

Rendős János,
főbiró.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Az oklándi kir. járásbiróság, mint telekkönyv-
hatóság közhírré teszi, hogy Szabó István vég-
hajtónak Pál István és Pál Mihály végrehaj-
taszenvedők elleni 200 K tőkekövetelés és
iránti végrehajtási ügyében a sz. udvarhelyi
törvényszék (az oklándi kir. járásbiróság) ter-
letén lévő Felsőrákos községben fekvő a 93. sz.
tlkjkvbn A + 159., 160. hr. sz. ingatlan 360 K
433. hr. sz. ingatlanra 10 K 469. hr. sz. ingatlan
63 K, 473. hr. sz. ingatlan 60 K, 556/2. hr. sz.
2 K, 760. hr. sz. ingatlan 27 K, 905. hr. sz. in-
gatlan 13 K, 907. hr. sz. ingatlan 12 K, 957 hr.
sz. ingatlan 32 K, 1027. hr. sz. ingatlan 93 K
1219. hr. sz. ingatlan 31 K, 1261/1. hr. sz. inga-
tlan 36 K, 1363. hr. sz. ingatlan 37 K, 1262/2.
hr. sz. ingatlan 36 K, 1488/1. hr. sz. ingatlan 37
K, 1489/2. hr. sz. ingatlan 37 K, 1819. hr. sz. in-
gatlan 10 K, 2152. hr. sz. ingatlan 32 K, 2438
hr. sz. ingatlan 19 K, 2438. hr. sz. ingatlanra 106
K, 2498. hr. sz. ingatlan 5 K, 2598. hr. sz. in-
gatlan 77 K, 2838. hr. sz. ingatlan 1 K, 2958
hr. sz. ingatlan 3 K, 3024. hr. sz. ingatlan 15 K
195. hr. sz. ingatlan 26 K, 3121., 3213. hr. sz.
ingatlanok 75 K, 3262 hr. sz. ingatlan 21 K
284. hr. sz. ingatlan 17 K, 3297. hr. sz. inga-
tlan 7 K, 3389. hr. sz. ingatlan 32 K, 3822/4. hr.

VERTÁN,
kir. járásbíró.

**Legjobb
a világon.**

**Legjobb
a világban.**

**Egy Hallwood
fizetőpénztár „öt-
más gyártmányu
fizetőpénztárt
helyettesít.**

Thierry (Adolf) Limited „Őrangyal-gyógyszertár“ Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn
mellett. Központi raktár Budapesten Török F. gyógyszertárban, Zágrábban Mittelbach S. gyógy-
tárában és Bécsben Hradi L. gyógytárában.

Unghváry
László

(Czegledi) 300 holdas bor.
termő szőlőtelepének, továbbá
gyümölcs- és szőlőfaiskolájának
árjegyzéke megjelent, hol 5 krajczár-
tól felfelé nemis csemeték, 2 forinttól
felfelé sima és gyökeres szőlővesszők;
továbbá: — 10—18 forinttól felfelé saját-
termésű rendkívül finom úborok kap-
hatók. Ezenkívül mindenféle gyümölcsfa-
vadoncz, akác- és gleditschia-csemeték.
Tessék árjegyzéket (borról is)
kérni.

"KEGYELET"

disztemetkezési intézet

Szekely-Udvarhelyt, a Főtéren,
Barcsay Károly
divatüzletével egybekötve.

Temetkezéseket úgy helyben, mint
vidéken legpontosabban, a legegyszerűbb-
től a legdiszesebb kivitelig eszközöl.

Templomok, kápolnák és termek,
sőt egész udvarok gyászbevonását is el-
vállalja. Hullákat exhu máltat s bárhonnán
elszállítat. Raktárt tart fa- és érc-
koporsókból, szemfödleket- párnák-, sza-
lagok- és egyéb gyászkelekből min-
dig nagy választékot. Új gyászkocsik
fényes felszerelésekkel, testőrök s az
összes temetési személyzet ruházata tel-
jesen magyar. Főelve: olcsó és pontos
kiszolgálás. 27—52.

A Richter-féle LINIMENTUM CAPS. COMP.

Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált háziaszer, a mely már több
mint 33 év óta megbízható bedörzsölésül al-
kalmaztatik köszvényéknél, csúznál és meghűléseknél.

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevasár-
laskor óvatossá legyünk és csak
eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony”
védjeggyel és a „Richter” czéggeljegyzéssel
fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban
a legtöbb gyógyszerertárban kapható. Főraktár:
Török József, gyógyszerésznél
Budapesten.

Richter F. Ad. és társa,
csász. és kir. udvari szállítók.
Rudolstadt.

BALÁSSY IGNACZ

mészáros és hentes üzlethe

Szekelyudvarhelyt, Kossuth-utca, a „Buda-
pest”-szálloda átellenében.

Van szerencsém a n. é. közönség
becses tudomására hozni, hogy a
Kossuth-utczában (a Budapest szálloda át-
ellenében) a mai kor legkényesebb igényei-
nek is teljesen megfelelően berendezett

MÉSZÁROS ÉS HENTESÜZLETEM

van, a hol naponta friss kolbász,
virslí, pariser, kassai és szebeni fel-
vágottak, lengyelkolbász, szafaládé
stb. kapható. Ezenkívül friss marha-, borjú- és
sertéshusok szolgáltatnak ki a legpontosabban.

Marhahusnak kilója 36 krajczár.

Sz. 7655—902. szb

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye szekelykereszturi járáshoz tartozó és megüresedett
nagysolymosi körbábai állás betöltésére pályázatot nyitok azon felhívással, hogy
kik ezen állást elnyerni óhajtnak, folyamodványaikat felszerelve folyó évi novem-
ber hó 15-ig az alóli főszoigabiróhoz annál is inkább adják be, mert a későn
érkezett folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak.

Javadalmazás: 1. Rendes fizetés évi 100 korona. 2. Lakbér czimen 40
korona és 3. Minden szülei közreműködésért 2 korona díj, avagy természetben
egy véka jó minőségű gabona.

Szekelykeresztur, 1902. évi szeptember hó 17-én.

GÁLFFY KÁLMÁN
főszoigabiró.

Clayton & Shuttleworth

mezőgazdasági gépgyártások Budapest Váci-körút 63. sz.

által a legutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gözcseplőgép-készletek
továbbá járgány-cseplőgépek, lóhere-cseplők, tisztító-rosták, konkolyosók, kaszáló- és arató-
gépek, szénagyújtók, boronák.

"Columbia-Drill"

legjobb sorvetőgépek,
szecskavágók, repavágók,
kukoricza-morzsolók,
daráló, őrlő-malmok,
egyetemest acél-akák,

2- és 3-vasú és minden egyéb gazdasági gépek

Részletes árjegyzékek kün-
dára ingyen és bérmentve
küldetnek

Lincoln: törzsgyárunk a világ legnagyobb
locomobil- és cseplőgép-gyára.

Iskolahegedűk
és hegedűfelszerelések
nagy választékban és olcsón kaphatók
BETEGH PÁL könyv-, papír-, iró- és rajz-
szerkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Arany János munkái I.
Sajtó alá rendezte Ráthi Frigyes.
Vörösmagyar munkái I.
Sajtó alá rendezte Ráthi Frigyes.
Tompai Mihály munkái I.
Sajtó alá rendezte Lengyel József.
Garay János munkái.
Sajtó alá rendezte Farkas József.
Csiky Gergely színművei.
Sajtó alá rendezte Vadnai Károly.

Minden könyvkereskedésben kapható.

Arany János munkái I.
Sajtó alá rendezte Ráthi Frigyes.

Vörösmagyar munkái I.
Sajtó alá rendezte Ráthi Frigyes.

Tompai Mihály munkái I.
Sajtó alá rendezte Lengyel József.

Garay János munkái.
Sajtó alá rendezte Farkas József.

Csiky Gergely színművei.
Sajtó alá rendezte Vadnai Károly.

Minden könyvkereskedésben kapható.

Arany János munkái I.
Sajtó alá rendezte Ráthi Frigyes.

Vörösmagyar munkái I.
Sajtó alá rendezte Ráthi Frigyes.

Tompai Mihály munkái I.
Sajtó alá rendezte Lengyel József.

Garay János munkái.
Sajtó alá rendezte Farkas József.

Csiky Gergely színművei.
Sajtó alá rendezte Vadnai Károly.

Minden könyvkereskedésben kapható.

Arany János munkái I.
Sajtó alá rendezte Ráthi Frigyes.

Vörösmagyar munkái I.
Sajtó alá rendezte Ráthi Frigyes.

Tompai Mihály munkái I.
Sajtó alá rendezte Lengyel József.

Garay János munkái.
Sajtó alá rendezte Farkas József.